

MARK LEVI

Ponovo
zajedno

Prevela s francuskog
Gordana Breberina

■ Laguna ■

Naslov originala

Marc Levy

VOUS REVOIR

Copyright © 2005 Editions Robert Laffont

International Rights Management: Susanna Lea Associates

Translation copyright © 2019 za srpsko izdanje, LAGUNA

FSC

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Mom sinu Luju

„Gravitacija se ipak ne može smatrati
odgovornom za to što se ljudi zaljubljuju.“*

Albert AJNŠTAJN

* Slavni naučnik je zapisao ovu rečenicu na pismu u kome ga osoba koja se očigledno ne razume mnogo u fiziku i zakone gravitacije pita da li se ljudi zaljubljuju i rade druge budalaste stvari zato što su usled gravitacije okrenuti naglavačke. (Prim. prev.)

Artur plati račun na hotelskoj recepciji. Ostalo mu je dovoljno vremena da prošetata po četvrti. Radnik u garderobi mu daje priznanicu, koju on stavi u džep sakoa. Onda prođe kroz dvorište i pope se Ulicom lepih umetnosti. Pločnici oprani snažnim mlazevima vode sušili su se na prvim sunčevim zracima. U nekim lokalima u Bonapartinoj ulici već je bilo ljudi. Artur je malo oklevao ispred izloga jedne poslastičarnice, ali produži dalje. Beli zvonik crkve Sen Žermen de Pre ocrtavao se u bojama tog ranog jutra. On ode pešice do Trga Firstenber, koji je još bio pust. Jedna gvozdena roletna se podizala. Artur pozdravi mladu cvečarku u belom radnom mantilu u kome je izgledala kao zanosna hemičarka. Asimetrični buketi koje su često zajedno pravili krasili su tri prostorijske malog stana u kome je Artur živeo do pre samo dva dana.

Cvečarka mu uzvratila pozdrav, ne znajući da ga neće više videti.

Kada je u petak vratio ključeve kućepaziteljki, zatvorio je vrata stana i ostavio za sobom višemesečni život u inostranstvu i svoj najekstravagantniji arhitektonski projekat: Francusko-američki kulturni centar.

Možda će se jednoga dana vratiti zajedno sa ženom koja mu nije izlazila iz glave. Pokazaće joj uske uličice te četvrti koja mu se toliko dopada, zajedno će šetati obalama Sene, gde je on sâm rado odlazio u šetnju, čak i u kišnim danima, prilično čestim u francuskoj prestonici.

On sede na klupu da napiše pismo koje je za njega bilo veoma važno. Napisao ga je skoro do kraja, a onda zatvori koverat, ne zalepivši rub, i stavi ga u džep. Pošto je pogledao na sat, krenu nazad u hotel.

Taksi će stići na vreme. Avion mu poleće za tri sata.

Te večeri će ponovo biti u svom gradu, posle dugog odsustva koje je sam sebi nametnuo.

1

Nebo u zalivu San Franciska bilo je vatrenocrveno. Golden gejt je izranjao iz oblaka magle. Avion se nagnu iznad Tiburo-na i krenu polako da se spušta, leteći na jug, a onda ponovo zaokrenu dok je leteo iznad mosta San Mateo. U kabini se sticao utisak da se zaputio ka slanim barama koje su se belasale.

Sabov kabriolet se uvuče između dva kamiona, pa preseče po dijagonali tri kolone, ne obazirući se na ablendovanje nezadovoljnih vozača. Isključi se u poslednjem trenutku sa autoputa sto jedan i skrenu na put koji vodi do međunarodnog aerodroma San Franciska. U podnožju uzbrdice Pol uspori da proverí šta piše na tablama. Shvativši da je promašio skretanje, besno progundá i, vozeći u rikverc više od sto metara, vrati se do ulaza na parking.

* * *

Kompjuter u pilotskoj kabini saopšti da lete na visini od sedamsto metara. Predeo se stalno menjao. Mnoštvo nebo-dera, sve jedan moderniji od drugog, ocrtavalo se na svetlu zalazećeg sunca. Zakrilca su izvučena, što je povećalo površinu krila i omogućilo da se dodatno smanji brzina. Svakog časa će se začuti prigušeni zvuk stajnog trapa.

Na tabli u aerodromskoj zgradi pisalo je da je avion na letu AF007 upravo sleteo. Sav zadihan, Pol istrča sa pokretnih stepenica i potrča kroz predvorje. Pošto je mermer bio klizav, izgubi ravnotežu u krivini, u poslednjem trenutku uhvati za rukav pilota koji je prolazio kraj njega, brzo se izvini i nastavi da trči kao sumanut.

Er Fransov erbas A340 klizio je polako po pisti, njegov neobični nos približavao se staklu terminala, izazivajući divljenje. Brujanje turbina utihnu posle dugog zvižduka i pasarela dotaknu trup aviona.

Pol se presamiti kod izlaza za međunarodne dolaske i nasloni rukama na kolena, pokušavajući da dođe do daha. Klizna vrata se otvoriše i u predvorje se izli prvi talas putnika.

Jedna ruka je mahala u daljini. Pol se probijao kroz masu, idući u susret najboljem prijatelju.

„Prejako me stežeš“, reče Artur Polu, koji ga je zagrlio.

Prodavačica u kiosku dirnuto ih je posmatrala.

„Prestani, postaje vrlo neprijatno“, reče mu Artur.

„Nedostajao si mi“, reče Pol vukući ga ka liftovima kojima se stizalo na parking. Prijatelj ga podrugljivo pogleda.

„Kakva je to havajska košulja, umislio si da si Magnum?“*

Pol se pogleda u ogledalu u liftu i, iskrivivši lice, zakopča dugme na košulji.

„Otvorio sam vrata tvog novog doma radnicima agencije za selidbe“, nastavi Pol. „Prekjuče su doneli kutije. Malo sam sredio, onoliko koliko sam mogao. Kupio si ceo Pariz ili si ipak ostavio dve-tri stvari u prodavnicama?“

„Hvala ti što si se pobrinuo za to. Da li je stan lep?“

„Videćeš, mislim da će ti se dopasti, osim toga, nije daleko od biroa.“

Otkako je Artur dovršio monumentalnu zgradu Kulturnog centra, Pol je davao sve od sebe ne bi li ga ubedio da se vrati u San Francisko. Ništa nije popunilo prazninu koja je u njegovom životu nastala sa odlaskom čoveka koga je voleo kao brata.

„Grad se nije mnogo promenio“, reče Artur.

„Sagradili smo dva nebodera između Četrnaeste i Sedamnaeste ulice, jedan hotel i poslovne zgrade, a ti smatraš da se grad nije promenio?“

„Kako radi naš arhitektonski studio?“

„Ako zanemarimo probleme koje imamo sa tvojim parijskim klijentima, prilično je dobro. Morin se vraća sa odmora za dve nedelje, ostavila ti je poruku na radnom stolu, jedva čeka da te ponovo vidi.“

Dok je trajala izgradnja centra u Parizu, Artur i njegova pomoćnica su razgovarali nekoliko puta dnevno, ona mu je vodila sve poslove.

Pol umalo nije promašio izlaz sa auto-puta, pa je ponovo dijagonalno presekao tri trake kako bi skrenuo na put koji

* Detektiv prepoznatljiv po brčićima i havajskim košuljama koga je Tom Selek igrao u istoimenoj seriji. (Prim. prev.)

vodi do Treće ulice. Koncert sirena propratio je njegov opasni manevar.

„Izvini“, reče on pogledavši u retrovizor.

„Ma ne sekiraj se, kad jednom prođeš preko Plas de l’eto-ala, ničeg se više ne plašiš.“

„Šta ti je to?“

„Najveći autodrom na svetu. I to besplatan!“

Kad se zaustavio na raskrsnici sa Ulicom Van Nes, Artur je iskoristio priliku da spusti krov. Platno se zgužvalo uz užasnu škripu.

„Ne mogu da se odvojim od ovih kola“, reče Pol. „Pate od kostobolje, ali se ne predaju.“

Artur spusti staklo i udahnu vazduh koji je dolazio s mora.

„I? Kako je u Parizu?“, upita Pol oduševljeno.

„Ima mnogo Parižana.“

„A Parižanki?“

„I dalje su elegantne!“

„A ti i Parižanke? Jesi li smuvao neku?“

Artur malo sačeka pre nego što odgovori.

„Nisam se zamonašio, ako je to smisao tvog pitanja.“

„Mislim na ozbiljne veze. Da li si se zaljubio?“

„A ti?“, upita Artur.

„I dalje sam neženja!“

Sab skrenu u Ulicu Pacifik, i krenu da se penje ka severnom delu grada. Kad je ušao u Filmorovu ulicu, Pol se parkira uz pločnik.

„Evo nas, ovo je tvoj novi *home sweet home*. Nadam se da će ti se dopasti, ako se ne budeš prijatno osećao u njemu, uvek možemo da se dogovorimo sa agencijom za nekretnine. Nije lako birati za druge...“

Artur prekinu prijatelja: bio je siguran da će mu se svideti.

Oni prodoše kroz predvorje male zgrade prepune prtljaga. Lift ih odveze na treći sprat. Dok su išli hodnikom ka stanu 3b, Pol obavesti Artura da je upoznao njegovu susedku, „pravu lepoticu“, šapnu mu dok je otključavao vrata.

Dnevna soba je gledala na krovove Pacifik Hejtsa.* Zvezdana noć je ulazila u prostoriju. Ljudi iz agencije za selidbe ostavili su svuda naokolo nameštaj koji je stigao iz Francuske i sklopili arhitektonski sto koji je bio okrenut prema prozoru. Kutije s knjigama bile su ispražnjene i sve što je bilo u njima već se nalazilo na policama biblioteke.

Artur odmah premesti nameštaj: okrenuo je trosed tako da stoji naspram velikog staklenog prozora i odgurao jednu od dve fotelje do malog kamina.

„Nisi se, koliko vidim, oslobodio svojih bubica.“

„Ovako je bolje, zar ne?“

„Savršeno je“, odgovori Pol. „Da li ti se sada sviđa?“

„Osećam se kao kod kuće!“

„Evo, vratio si se u svoj grad, u svoju četvrt i, uz malo sreće, i u svoj život!“

Pol mu pokaza ostale prostorije; spavaća soba je bila dovoljno velika, u njoj su već bili veliki krevet, dva noćna stočića i komoda. Mesečina je ulazila kroz mali prozor u susednom kupatilu. Artur ga odmah otvori: prizor je bio prelep.

Pol se živ pojeo što mora odmah da ga ostavi, ali imao je radnu večeru; studio se nadmetao za jedan važan projekat.

„Voleo bih da pođem s tobom“, reče Artur.

* Jedan od najskupljih i najluksuznijih delova San Franciska. (Prim. prev.)

„Bolje da ostaneš kod kuće, vremenska razlika te je potpuno ošamutila! Svратиću sutra da te odvedem na doručak.“

Pol zagrli Artura i ponovi mu koliko mu je drago što se vratilo. Izlazeći iz kupatila, okrenu se i uperi prst u zidove spavaće sobe.

„Ah! Ima nešto fantastično u vezi sa ovim stanom što još nisi primetio.“

„Šta?“, upita Artur.

„Nema nijednog plakara!“

Metalnozeleni trijumf jurio je Avenijom Portero u srcu San Franciska. Džon Makenzi, glavni čuvar parkinga Memorijalne bolnice San Franciska, spusti novine. Prepoznao je specifičan zvuk motora automobila mlade lekarke čim je prešao preko raskrsnice na kojoj se avenija ukrštala sa Dvadeset drugom ulicom. Gume kabrioleta zaškripaše ispred njegove kućice, Makenzi ustade sa stolice i pogleda haubu, koja se provukla ispod rampe sve do vetrobrana.

„Treba hitno da operišete direktora ili ovo radite samo zato da biste me nervirali?“, upita čuvar zavrtevši glavom.

„Mali skok adrenalina ne može da škodi vašem srcu. Trebalo bi da mi budete zahvalni, Džone. Da li biste me sada pustili da uđem?“

„Večeras niste dežurni, nisam vam sačuvao mesto.“

„Zaboravila sam priručnik iz neurohirurgije u fioci, treba mi samo minut da ga uzmem!“

„Izgubićete glavu, bilo na poslu, bilo u ovom bolidu, doktoro. Slobodno vam je mesto broj dvadeset sedam, u dnu desno.“

Loren mu se osmehnu u znak zahvalnosti; rampa se podiže i ona odmah pritisnu papučicu gasa; gume ponovo zaškripaše. Vetar joj podiže kosu sa čela, otkrivši ožiljak.

* * *

Stojeći sam na sredini dnevne sobe, Artur se navikavao na tu prostoriju. Pol je stavio malu muzičku liniju na policu biblioteke.

Artur upali radio i poče da otpakuje kutije nagomilane u jednom uglu. U tom trenutku odjeknu zvono na vratima i on prođe kroz sobu. Neodoljiva starica mu je pružala ruku.

„Rouz Morison, vaša susedka!“

Artur je pozva da uđe, ali ona odbi.

„Rado bih ćaskala s vama“, reče ona, „ali večeras sam veoma zauzeta. Da se dogovorimo: nema rep i tehno muzike, može eventualno R&B, ali samo dobar, a za hip-hop ćemo da vidimo. Ako vam bilo šta treba, pozvonite na moja vrata, ali budite uporni, gluva sam ko top!“

Gospođica Morison se zatim vrati u svoj stan. Artur, kome je ovo bilo zabavno, ostade nekoliko trenutaka na odmorištu, a onda se ponovo baci na posao.

Grčevi u stomaku podsetiše ga sat kasnije da nije ništa okusio još od obroka koji je dobio u avionu. On otvori frižider, ne nadajući se previše, i iznenadi se kad otkri bocu mleka, puter, pakovanje dvopeka, kesu sveže testenine i Polovu poruku: „Prijatno.“

Predvorje Hitne službe bilo je prepuno ljudi. Nosila, invalidska kolica, stolice, klupe, svaki kvadratni centimetar je bio zauzet. Loren je iza stakla na prijemu pregledala spisak primljenih bolesnika. Imena zbrinutih pacijenata ne bi još bila ni izbrisana a već bi ih na velikim belim tablama zamenila imena novopristiglih.

„Da li je to meni promakao zemljotres?“, upita ona ironično medicinsku sestru na prijemu.

„Samo nebo vas šalje! Pretrpani smo.“

„Vidim! Šta se desilo?“, upita Loren.

„Kamionska prikolica se otkočila i uletela u izlog samoposluge. Dvadeset troje povređenih, od kojih desetoro teško. Sedmoro je u boksovima iza mene, troje na skeneru. Tražila sam od Odeljenja za reanimaciju da nam pošalju pojačanje“, dodade Beti pruživši joj gomilu formulara.

„Lep početak večeri!“, zaključí Loren, pa obuče mantil i uđe u prvu salu za preglede.

Mlada žena koja je ležala na krevetu verovatno je imala tridesetak godina. Loren prelete pogledom preko njene istorije bolesti. Krv joj je curila iz levog uva. Iskusna stažistkinja uze malu baterijsku lampu koja joj je bila zakačena za džep mantila i podiže pacijentkinji kapke, ali zenice nisu reagovala na snop svetla. Ona pregleda plavičaste vrhove prstiju mlade žene i nežno joj spusti ruku pored tela. Da bi joj savest bila mirna, prisloni joj stetoskop pri dnu vrata, pa joj prekri glavu čaršavom. Loren pogleda na sat koji je visio na zidu, zapisa nešto na papiru i pređe u susedni boks. Na listu koji je ostavila na krevetu zapisala je vreme smrti: dvadeset časova i dvadeset jedan minut. Vreme smrti mora da bude isto tako precizno kao i vreme rođenja.

Artur je pregledao svaki kutak kuhinje, otvorio svaku fioku i na kraju isključio gorionik ispod vode koja je strujala. On izađe iz stana, prođe kroz hodnik i zazvoni kod susedke. Pošto se ništa nije dešavalo, već se spremao da se okrene i vrati, kad se vrata otvoriše.

„I vi to zovete 'jako zvoniti'?“, upita gospođica Morison.

„Nisam hteo da vam smetam. Imate li soli?“

Gospođica Morison ga pogleda preneraženo.

„Ne mogu da verujem da muškarci još koriste tako proste trikove kad se nekomе nabacuju!“

U Arturovim očima se videla zabrinutost. Starica se od srca nasmeja.

„Da samo vidite svoj izraz lica! Uđite, začini su u korpici pored sudoperе“, reče ona pokazavši na čajnu kuhinju pored dnevne sobe. „Uzmite sve što vam treba, ostavljam vas, imam pune ruke posla.“

I ona se brzo vrati do velikog naslonjača, preko puta televizora. Artur ode iza pulta i znatiželjno pogleda sedu kosu gospođice Morison koja je virila iznad naslona.

„U redu je, dečko, ostanite, idite, radite šta god hoćete, samo budite tihi. Brus Li će za jedan minut izvesti neverovatnu katu i srediti ovog vođu trijade koji počinje da mi ide na živce.“

Starica mu dade znak da sedne u susedni naslonjač, ali da ćuti!

„Kad prođe ta scena, uzmite tanjir hladnog mesa iz frižidera i dođite da zajedno odgledamo kraj filma, nećete zažaliti! A onda ćemo oboje večerati. Uvek je bolje jesti u društvu!“

Muškarac vezan kaiševima za sto za hirurške intervencije imao je višestruke prelome nogu; sudeći po njegovom bledilu, trpeo je jake bolove.

Loren otvori ormar s lekovima kako bi uzela staklenu ampulicu i špric.

„Ne podnosim injekcije“, zacvile pacijent.

„Obe noge su vam polomljene, a plašite se igle? Muškarci neće prestati da me iznenađuju!“

„Šta ćete mi ubrizgati?“

„Najstariji lek na svetu protiv bolova.“

„Da li je toksičan?“

„Bol izaziva stres, tahikardiju, hipertenziju i ostavlja trajne mnezičke tragove... Verujte mi da je štetniji od nekoliko miligrama morfijuma.“

„Mnezičke?“

„Šta ste po zanimanju, gospodine Kovak?“

„Auto-mehaničar!“

„Da se nešto dogovorimo: poverite mi brigu o svom zdravlju, a ja ću vas pustiti da radite šta hoćete sa mojim trijumfom kada vam ga budem dovezla.“

Loren ubaci iglu u kateter i pritisnu klip šprica. Oslobođiće Fransisa Kovaka patnje tako što će mu u krv ubrizgati omamljujući alkaloid. Tečnost s opijatom uđe u venu baziliku i čim je doprla do moždanog stabla, ona blokira signal za bol. Loren sede na stolicu sa točkicama i obrisa sunderom pacijentovo čelo, prateći njegovo disanje. Smirivao se.

„Taj lek je dobio ime po Morfeju. Odmarajte se sada! Imali ste mnogo sreće.“

Kovak prevrnu očima.

„Mirno sam kupovao u delu sa zamrznutim proizvodima“, promrmlja čovek, „kad me je pregazio kamion i noge su mi sada u delovima. Šta vi lekari smatrate srećom?“

„To što niste u susednom boksu!“

Zavesa u sali za preglede se pomeri, klizeći po šini. Profesor Fernstin je imao takav izraz lica svaki put kada bi ustao na levu nogu.

„Mislio sam da ovog vikenda ne radite“, reče Fernstin.

„Misлити i znati...!“ odvrati Loren kao iz topa. „Samo sam svratila, ali kao što i sami vidite, posla ima napretek“, dodade ne prekidajući pregled.

„U Hitnoj službi skoro uvek ima posla naretek. Kad se igrate sa sopstvenim zdravljem, igrate se i sa zdravljem svojih pacijenata. Koliko sati dežurstva imate ove nedelje? Ne znam ni sam zašto vas to pitam, opet ćete mi reći da se sati ne broje ako se radi ono što se voli“, reče Fernstin, pa izađe besan iz boksa.

„Tako je“, progunđa Loren prislonivši stetoskop na auto-mehaničareve grudi; čovek na stolu ju je prestrašeno gledao. „Ne brinite, u odličnoj sam formi, on je uvek ovako nadrždan.“

Beti uđe u boks.

„Ja ću se pobrinuti za njega“, reče ona Loren. „Potrebna si im u susednoj sali, stvarno su pretrpani!“

Loren ustade i zamoli bolničarku da joj telefonom pozove majku. Ostaće cele noći u bolnici, neko će morati da se pobrine za Loreninu kerušu Kali.

Gospođica Morison je prala sudove, a Artur je dremao na trosedu.

„Mislim da je krajnje vreme da odete na spavanje.“

„I ja to mislim“, reče Artur protežući se. „Hvala vam za ovo večer.“

„Dobro došli u Ulicu Pacifik broj dvesta dvanaest. Ja se obično držim povučeno, ali ako vam bilo šta treba, uvek možete da pozvonite na moja vrata.“

Dok je izlazio iz njenog stana, Artur primeti crno-belog psića koji je ležao ispod stola.

„To je Pablo“, reče gospođica Morison. „Izgleda kao da je mrtav, ali samo spava. To mnogo voli. Uostalom, vreme je da se probudi i izađe u šetnju.“

„Hoćete da ga ja izvedem?“

„Bolje idite na spavanje. S obzirom na to u kakvom ste stanju, bojim se da bih vas obojicu ujutru zatekla kako hrčete u podnožju nekog drveta.“

Artur se pozdravi s njom i vrati u svoj stan. Želeo je da nastavi raspakivanje, ali je umor odneo prevagu.

Ležeći na krevetu, s rukama ispod glave, on pogleda kroz odškrinuta vrata spavaće sobe. Nagomilane kutije u dnevnoj sobi podsetiše ga na noć kada se uselio u stan na poslednjem spratu viktorijanske kuće nedaleko odatle.

Bilo je dva i nešto posle ponoći. Glavna bolničarka je tražila Loren. Predvorje Hitne službe se najzad ispraznilo. Iskorištivši zatišje, Beti reši da dopuni ormare s lekovima u sali za preglede. Ona ode do drugog kraja hodnika i povuče zavesu na poslednjem boksu. Sklupčana na krevetu, Loren je spavala pravedničkim snom. Beti ponovo navuče zavesu i udalji se vrteći glavom.

2

Artur se probudi oko podneva. Prijatno svetlo sunca u zenitu ulazilo je kroz prozor dnevne sobe. On pripremi krajnje jednostavan doručak i pozva Pola na mobilni.

„Zdravo, Balu“, reče njegov prijatelj kad se javio. „Spavao si, koliko vidim, dvanaest sati bez prekida.“

Pol mu predloži da odu na ručak, ali je Artur imao drugačiji plan na umu.

„Da skratim priču“, reče Pol, „mogu da te pustim da pešačiš do Karmela ili da te tamo odvezem?“

„Ma ne! Hteo bih da pokupim ford iz radionice tvog očuha, pa da onda zajedno odemo tamo.“

„Nije vožen čitavu večnost. Zar hoćeš da provedeš vikend čekajući šlep-službu na auto-putu?“

Ali Artur mu skrenu pažnju da je njegov karavan imao i duže periode mirovanja. Osim toga, znao je za ljubav Polovog očuha prema starim automobilima, sigurno ga je mazio i pazio.

„Moj ford iz šezdesetih godina u boljem je stanju od tvog praistorijskog kabrioleta.“

Pol pogleda na sat; ostalo mu je nekoliko minuta da pozove auto-mehaničarsku radionicu. Ako bude bilo sve u redu, Artur će moći tamo da mu se pridruži.

Dvojica prijatelja se nađuše u tri po podne ispred radionice. Pol otključa vrata i uđe. Arturu se učini da je među policijskim automobilima na popravci prepoznao stara kola Hitne pomoći, koja su dremala ispod cirade. On im priđe i podiže kraj platna. Rešetka hladnjaka je izgledala starinski. Artur obiđe oko karavana i, posle kraćeg promišljanja, otvori peta vrata. Nosila prekrivena debelim slojem prašine oživljavala su toliko uspomena da je Pol morao da povisi ton kako bi ga otrgao od sanjarenja.

„Zaboravi na bundevu, Pepeljugo, i dolazi ovamo. Treba da pomerimo troja kola da bismo izvezli tvoj ford. Ako već idemo u Karmel, ne treba da propustimo zalazak sunca!“

Artur vrati ciradu na mesto, pomilova haubu i promrmlja: „Doviđenja, Dejzi.“

Trebalo je četiri puta pritisnuti papučicu gasa da bi fordov motor, pošto je triput kašljucnuo, krenuo da prede. Nakon što je Artur malo manevrisao, a Pol opsovao nekoliko puta, izvezli su auto iz auto-mehaničarske radionice i zaputili se ka severnom delu grada da bi izašli na auto-put broj jedan koji se pruža duž Tihog okeana.

„Još misliš na nju?“, upita Pol.

Umesto da mu odgovori, Artur otvori prozor; topao vetar uđe u unutrašnjost automobila.

Pol kucnu nekoliko puta po retrovizoru, kao da proverava mikrofon.

„Jedan, dva, jedan, dva, tri, radi, sačekaj, pokušaću ponovo... Još misliš na nju?“

„Ponekad“, odgovori Artur.

„Često?“

„Malo ujutru, malo u podne, malo uveče i malo noću.“

„Dobro je što si otišao u Francusku da bi je zaboravio. Izgleda da si ozdravio! Misliš li i vikendom na nju?“

„Nisam ti rekao da sam prestao da živim, zanimalo te je da li i dalje mislim na nju i ja sam ti odgovorio. To je sve. Ako će te to umiriti, imao sam nekoliko veza. Ali promeni temu, ne želim da pričam o tome.“

Vozili su se ka Monterejskom zalivu. Pol je gledao plaže na obali Tihog okeana koje su promicale s druge strane stakla. Prešli su naredne kilometre u potpunoj tišini.

„Nadam se da nećeš pokušati ponovo da je vidiš“, reče Pol. Artur ne reče ni reč i u kolima ponovo zavlada muk.

Plaže su se smenjivale s močvarama, pored kojih je prolazio deo puta. Pol isključio radio koji je šuštao svaki put kada bi se našli između dva brda.

„Daj gas, propustićemo zalazak sunca!“

„Stići ćemo dva sata pre vremena. Uostalom, otkad si ti toliko romantičan?“

„Ma briga me za zalazak sunca! Mene zanimaju ženske na plaži!“

Sunce je već zalazilo i njegovi zraci su se probijali između polica male biblioteke koja je zaklanjala prozor u uglu dnevne sobe. Loren je prespavala dobar deo popodneva. Ona pogleda na sat i ode u kupatilo. Ispljuska lice vodom, otvori orman i, nakon što je malo oklevala, uze donji deo trenerke. Moći će da trči samo do marine ako neće da zakasni u noćnu smenu, ali morala je da izađe malo na vazduh.

Obukla je trenerku. Neće stići da večera, radno vreme joj je bilo suludo, ali nema veze, prezalogajiće nešto na putu do bolnice. Loren pritisnu dugme na telefonskoj sekretarici.

Dečko joj je ostavio poruku kako bi je podsetio da te večeri treba da prisustvuju projekciji njegovog najnovijeg dokumentarnog filma. Ona izbrisa poruku i pre nego što je Robertov glas uspeo da izgovori u koliko sati treba da se nađu.

Prošlo je dobrih pola sata otkako se ford isključio sa autoputa broj jedan. Ograda imanja se ocrtavala u daljini, na brdu. Artur skrenu na put koji je vodio u Karmel.

„Imamo dovoljno vremena, hajde da prvo ostavimo stvari“, reče Pol.

Ali Artur je odbio da se okrene, imao je nešto drugo na umu.

„Trebalo je da kupim štipaljke“, dodade Pol. „Pod uslovom da se probijemo kroz paučinu, vazduh će biti malo ustajao, zar ne?“

„Ponekad se pitam da li ćeš ikada odrasti. Kuća se redovno održava. Čak je stavljena čista posteljina. Znaš, u Francuskoj postoji telefon, a imaju i kompjutere, internet i televiziju. Samo u restoranu u Beloj kući još veruju da Francuzi nemaju tekuću vodu!“

On krenu putem koji se peo na vrh jednog brda. Pred njima je bila ograda groblja od kovanog gvožđa.

Čim je Artur izašao iz kola, Pol sede za upravljač.

„Reci mi da se rerna i frižider u toj čarobnoj kući, koja se sama održava kad ti nisi u njoj, nisu slučajno dogovorili da nam spreme večeru?“

„Ne, to nije predviđeno.“

„Dobro, onda treba da svratimo u prodavnicu pre nego što se sve zatvori. Vratću se po tebe“, reče Pol veselim glasom. „Uostalom, pustiću te da budeš neko vreme nasamo s mamom.“

Bakalnica se nalazila na dva kilometra odatle i Pol obeća da će se brzo vratiti. Artur je gledao kako se auto udaljava, podižući oblak prašine. On se okrenu i priđe kapiji. Svetlo je bilo prijatno, činilo mu se da Lilina duša lebdi oko njega; to se često dešavalo otkako je umrla. Na kraju staze je bio nadgrobni kamen izbledeo od sunca. Artur zažmuri. Mirisalo je na divlju nanu. On krenu tiho da govori...

Sećam se jednog dana u ružičnjaku. Igrao sam se sedeći na zemlji, imao sam šest, možda sedam godina. To je bilo na početku poslednje godine koju smo proveli zajedno. Izašla si iz kuhinje i sela na verandu. Nisam te video. Antoan je sišao na plažu, pa sam iskoristio njegovo odsustvo kako bih se igrao onoga što je bilo zabranjeno. Sekao sam ruže njegovim baštenskim makazama, prevelikim za moju ruku. Ustala si iz ljljaške i sišla niz stepenice ispred kuće kako bi me sprečila da se povredim.

Kad sam čuo tvoje korake, pomislio sam da ćeš vikati zato što sam izneverio tvoje poverenje, da ćeš mi oduzeti alatku onako kako se oduzima medalja nekome ko je više nije dostojan. Ali to se nije desilo: sela si pored mene i pogledala me. Onda si uhvatila moju ruku i prinela je stabljici. Smešeci se, rekla si mi svojim blagim glasom da uvek treba seći stabljiku iznad okca, jer ruža u protivnom može da se povredi. A muškarac ne sme nikada da povredi ružu, zar ne? Ali razmišlja li neko o onome što povređuje muškarce?

Pogledi su nam se sreli. Prešla si prstom ispod moje brade i pitala me da li sam usamljen. Odmahnuo sam glavom najžustrije što sam mogao kako bih oterao laž. Nisi uvek mogla da budeš uz mene i ja sam popunjavao vreme kako sam znao i umeo. Mama, veruješ li da nas sudbina tera da se ponašamo isto kao naši roditelji?

Sećam se tvojih reči u poslednjem pismu koje si mi ostavila. I ja sam odustao, mama.

Nisam verovao da mogu da volim onako kako sam je voleo. Verovao sam u nju onako kako se veruje u san. Kad je nestao, i ja sam nestao zajedno s njim. Mislio sam da postupam hrabro, da se žrtvujem, ali nije trebalo da slušam one koji su mi zabranjivali da je ponovo vidim. Buđenje iz kome nalik je ponovnom rođenju. Loren je bilo potrebno da njena porodica bude uz nju. A jedina porodica su joj bili majka i momak s kojim se pomirila. Zar ja za nju nisam samo neznanac? U svakom slučaju, nisam onaj koji će joj otkriti da su svi oko nje hteli da je puste da umre. Nisam imao pravo da narušim krhku ravnotežu koja joj je bila toliko potrebna.

Njena majka me je preklinjala da joj ne kažem da je i ona digla ruke od nje. Neurohirurg mi se kleo da bi to izazvalo šok od koga se možda ne bi povratila. Njen momak, koji se vratio u njen život, bio je poslednja prepreka između nje i mene.

Znam šta misliš. Istina je negde drugde, strah je uvek u množini. Trebalo mi je vremena da to priznam sebi: plašio sam se da neću umeti da je odvedem do kraja svojih snova, da im nisam dorastao, da ne mogu da ih ostvarim, plašio sam se da nisam muškarac koga je čekala, plašio sam se da priznam sebi da me je zaboravila.

Hiljadu puta sam pozeleo da je pronađem, ali sam se i tada plašio, bilo me je strah da mi neće poverovati, da nećemo umeti udvoje ponovo da se smejemo, bilo me je strah da ona nije više žena koju sam voleo i, pre svega, da ću je ponovo izgubiti, a ne bih više imao snage za to. Otišao sam u inostranstvo kako bih se udaljio od nje. Ali kad čovek voli, nijedna razdaljina nije dovoljno velika. Bilo je dovoljno da na ulici ugledam neku ženu koja liči na nju pa da je vidim kako korača, da moja ruka nažvrlja njeno ime na parčetu papira pa da se ona pojavi, da

zatvorim oči pa da vidim njene, da ćutim ne bih li čuo njen glas. I za to vreme sam upropastio najlepší projekat u svojoj karijeri. Podigao sam Kulturni centar čije je pročelje četvrtasto, čovek bi pomislio da je to neka bolnica!

Otišavši tamo, bežao sam i od svog kukavičluka. Predao sam se, mama! Kada bi samo znala koliko se ljutim na sebe zbog toga. Živim u protivrečnosti: nadam se da će nas život ponovo spojiti, a ne znam da li bih se usudio da joj se obratim. Moram da idem, znam da ćeš imati razumevanja za ono što upravo radim sa tvojom kućom i da se nećeš ljutiti na mene. Ali ne brini, mama, nisam zaboravio da je samoća vrt u kome ništa ne raste. Iako danas živim bez nje, nisam više sam, jer znam da ona negde postoji.

Artur pomilova beli mermer i sede na kamen još topao od sunca. Duž zida pored Lilinog groba raste vinova loza. Na njoj svakog leta rode grozdovi koje ključaju ptice iz Karmela.

Artur ču škripu koraka na šljunku, okrenu se i vide Pola kako seda pored jednog nadgrobnog spomenika na nekoliko metara od njega. Njegov prijatelj krenu da govori tihim glasom:

„Ne izgleda baš sjajno, gospođo Tarmašov! Grob vam je u jadnom stanju. Ovo je sramota! Dugo me nije bilo, ali ja nisam nimalo kriv zbog toga. Ona budala je rešila da napusti svog najboljeg prijatelja zbog duha jedne žene. Ali dobro, nikad nije kasno, doneo sam sve što treba.“

Pol izvadi iz kese iz prodavnice četku, tečni sapun, bocu vode i krenu žustro da trlja kamen.

„Mogu li da znam šta to radiš?“, upita Artur. „Poznaješ tu gospođu Tarmašov?“

„Umrla je 1906!“

„Pole, možeš li dve sekunde prestati da se glupiraš? Ovo je ipak mesto gde se ljudi povlače u razmišljanje!“

„E pa ja razmišljam dok čistim!“

„Na grobu nepoznate žene?“

„S obzirom na to koliko si me puta naterao da dođem ovamo s tobom kako bi posetio majčin grob, ovo nije nepoznata žena, stari moj“, reče Pol ustavši. „Nećeš valjda da mi praviš ljubomornu scenu zato što sam se zbližio s njenom susetkom!“

Pol ispra kamen, koji povratu nekadašnju belinu, i zadovoljno osmotri rezultat svoga rada. Artur ga preneraženo pogleda, pa ustade.

„Daj mi ključeve od kola!“

„Doviđenja, gospođo Tarmašov“, reče Pol, „ne brinite, kako je krenulo, videćemo se još najmanje dva puta do Božića. U svakom slučaju, čisti ste do jeseni.“

Artur uhvati prijatelja podruku.

„Morao sam da joj kažem neke važne stvari.“

Pol ga odvuče do puta koji je vodio do velike kapije od kovanog gvožđa.

„Hajde, pođi sad, kupio sam juneća rebra, zanima me šta imaš da mi kažeš o njima.“

Na stazi gde je Lili počivala, preko puta okeana, senka starog baštovana grabuljala je šljunak. Artur i Pol odoše do auta parkiranog na suprotnoj strani. Pol pogleda na sat, sunce će se svakog trenutka spustiti iza linije horizonta.

„Ko vozi, ja ili ti?“, upita Pol.

„Mamin stari ford? Mora da se šališ! Ono maločas je bio izuzetak!“

Auto se udaljivao putem koji se spuštao niz brdo.

„Nije mi nimalo stalo da vozim tvoj stari ford.“

„Zašto me onda svaki put pitaš ko će da vozi?“

„Ideš mi na živce!“

„Hoćeš li da pečeš juneći kotlet u kaminu?“

„Ne, mislio sam da ga ispečem u biblioteci!“

„A kako bi bilo da posle plaže odemo u luku na jastoge?“
predloži Artur.

Horizont su već prekrivale bledoružičaste svilene trake koje su spajale nebo sa okeanom.

Loren je trčala dok nije ostala bez daha. Sada se odmarala jedući sendvič i sedeći na klupi preko puta marine. Katarke jedrenjaka njihale su se na povetarcu. Na stazi se pojavi Robert, s rukama u džepovima.

„Znao sam da ću te ovde pronaći.“

„Da li si izuzetno pronicljiv ili si angažovao nekoga da me prati?“

„Ne moram da budem vidovit da bih pogodio“, reče Robert sedajući na klupu. „Poznajem te: kad nisi u bolnici ili u krevetu – ti trčiš.“

„Tako se oslobađam napetosti!“

„I mene? Ne odgovaraš na moje pozive.“

„Roberte, nemam ni najmanju želju da nastavim onaj razgovor. Završavam stažiranje početkom septembra i još mnogo toga treba da uradim ako hoću da dobijem stalan posao.“

„Tebe zanima samo tvoj posao. Otkako si doživela nesreću, stvari su se promenile.“

Loren baci ostatak sendviča u korpu, pa ustade da zaveže pertle na patikama.

„Imam potrebu da se malo izduvam. Nećeš se ljutiti ako nastavim da trčim?“

„Hajdemo“, reče Robert uhvativši je za ruku.

„Kuda?“

„Bilo bi lepo da se bar jednom ne opireš...“

On ustade sa klupe i povede je ka parkingu, prebacivši joj zaštitnički ruku preko ramena. Nekoliko trenutaka kasnije automobil je odmicao ka Pacifik Hejtsu.

Dva drugara su se smestila na kraju mola. Talasi su se presijavali kao da su prekriveni uljem; nebo je sada bilo u bojama vatre.

„Znam da se mešam u stvari koje me se ne tiču, ali ako nisi primetio, sunce zalazi na suprotnoj strani“, reče Artur Polu koji je bio okrenut prema plaži.

„Bolje bi ti bilo da se umešaš! To tvoje sunce će sigurno biti tu i sutra ujutru, dok one dve ženske tamo možda i neće.“

Artur osmotri dve mlade žene koje su sedele na pesku. Smejale su se.

Nalet vetra jednoj razbaruši kosu, dok se druga štitila od peska koji joj je ulazio u oči.

„Oni jastozi su dobra ideja“, uzviknu Pol pljesnuvši Artura po kolenu. „Ionako jedem previše mesa, prijace mi malo ribe.“

Prve zvezde su se pojavljivale na nebu iznad Montereyjskog zaliva. Nekoliko parova je uživalo u miru na plaži.

„Jastozi su ljuskari“, reče Artur ustavši.

„Pazi ti jastoge kako se prave važni! Nisu mi to rekli! E pa dobro, ona levo je tvoj tip, liči malo na ledi Kasper, ja ću da priđem onoj desno“, dodade Pol udaljavajući se.

„Imaš li ključ?“, upita Robert preturajući po džepovima. „Ja sam svoj ostavio na poslu.“

Ona uđe prva u stan. Želela je da se osveži i zato ostavi Roberta u dnevnoj sobi. Dok je sedeo na trosedu, čuo je vodu iz tuša.

Robert polako otvori vrata spavaće sobe. Baci komad po komad odeće na krevet pa bešumno priđe kupatilu. Ogledalo je bilo zamagljeno. On povuče zavesu i uđe u tuš-kabinu.

„Hoćeš da ti istrlijam leđa?“

Loren ništa ne odgovori; priljubi se uza zid prekriven pločicama. Osećaj na trbuhu bio je prijatan. Robert joj spusti ruke na potiljak i istrlja ramena, a zatim je nežno zagrli. Ona spusti glavu i prepusti se njegovom milovanju.

Šef sale ih je smestio pored staklenog zida. Onega se smejala dok je Pol pričao o mladosti koju je proveo zajedno s Arturom u internatu, studijama, počecima arhitektonskog biroa koji su zajedno osnovali... Tom pričom je zabavljao svoje gošće do kraja večere. Artur je bio ćutljiv, odsutno je gledao u okean. Kad je konobar doneo ogromne jastoge, Pol ga šutnu nogom ispod stola.

„Delujete kao da su vam misli odlutale negde drugde“, prošaputa Matilda, njegova susedka, da ne bi prekidala Pola.

„Možete glasnije da govorite, neće nas čuti! Izvinite, istina je, bio sam malčice odsutan, ali upravo sam se vratio sa dugog puta, a i znam napamet tu priču, bio sam prisutan!“

„Vaš prijatelj je priča svaki put kada pozovete žene na večeru?“, upita Matilda nasmejaviši se.

„Da, uz manje izmene i često ulepšavajući moju ulogu“, odgovori Artur.

Matilda ga je dugo pažljivo posmatrala.

„Neko vam nedostaje, zar ne? To vam piše velikim slovima u očima“, reče ona.

„Ovakva mesta bude neke uspomene.“

„Trebalo mi je punih šest nedelja da se povratim od poslednjeg raskida. Znae kako kažu: da bismo se oporavili

od neke veze, treba da prođe polovina vremena njenog trajanja. A onda se jednog jutra probudite i breme prošlosti je nestalo, kao nekom čarolijom. Laki ste kao pero. Što se mene tiče, ja sam slobodna kao ptica na grani.“

Artur okrenu Matildinu šaku kao da hoće da joj pročita sudbinu iz dlana.

„Imate mnogo sreće“, reče.

„A koliko traje vaš oporavak?“

„Nekoliko godina!“

„Toliko dugo ste bili zajedno?“, upita blago mlada žena, razneživši se.

„Četiri meseca!“

Matilda Berkejn obori oči i grubo prelomi jastoga.

Robert, koji je ležao na krevetu, protegnu se da uzme farmerke.

„Šta tražiš?“, upita ga Loren brišući kosu peškirom. „Nećeš valjda ovde da pušiš?“

„Tražim žvakaće gume!“, reče Robert pokazavši joj ponosno kutijicu koju je izvadio iz džepa pantalonu.

„Umotaj je, molim te, u papir pre nego što je baciš, to stvarno ume da bude gadno.“

Ona obuče pantalone i plavu košulju sa logom Memorijalne bolnice San Franciska.

„Baš čudno“, nastavi Robert s rukama ispod glave. „Viđaš grozne stvari u toj tvojoj bolnici, a gade ti se moje žvakaće gume.“

Loren obuče bluzu i namesti okovratnik ispred ogledala. Pri pomisli na posao i atmosferu koja je vladala u Hitnoj službi, vrati joj se dobro raspoloženje. Ona uze ključeve sa komode i izađe iz sobe, ali na sredini dnevnog boravka

zastade i vrati se. Pogledavši Roberta, koji je ležao nag na krevetu, reče:

„Nemoj da praviš tako tužnu facu. Tebi je, u suštini, samo potrebno da te neka ženska drži podruku na večerašnjoj pretpremijeri. Usredsređen si zapravo samo na sebe... a ja dežuram!“

Ona zatvori vrata stana i siđe na parking. Nekoliko minuta kasnije, odlazila je u toplu noć za upravljačem svog trijumfa. Ulične svetiljke u Grinovoj ulici palile su se jedna za drugom, kao da su htele da je pozdrave dok prolazi. Ta pomisao joj izmami smešak.

3

Stari ford se peo uz obalu ispod mrkocrvenog meseca koji je obasjavao ceo Monterejski zaliv. Pol nije progovorio ni reč otkako su otpratili dve mlade žene do njihovog hotela. Artur ugasi radio i parkira se na odmorištu na rubu litice. Onda isključi motor i nasloni bradu na šake, kojima je držao upravljač od bakelita. Senka kuće ocrtavala se ispod njih. On spusti staklo i unutrašnjost automobila ispuni miris divlje nane koja je prekrivala brežuljke.

„Čemu taj izraz lica?“, upita Artur.

„Da li ti misliš da sam ja budala?“

Pol udari po kontrolnoj tabli.

„Planiraš da se otarasiš i ovih kola? Hoćeš li se osloboditi svih uspomena?“

„O čemu to govoriš?“

„Upravo sam prozreo tvoj trik. 'Svratimo prvo na groblje, onda ćemo na plažu, pa idemo na jastoge...' Mislio si da u mraku neću videti tablu na ogradi na kojoj piše da je kuća na prodaju? Kada si doneo tu odluku?“

„Pre nekoliko nedelja, ali još nisam dobio ozbiljne ponude.“

„Rekao sam ti da okreneš stranicu i zatvoriš poglavlje o jednoj ženi, a ne da spališ celu biblioteku knjiga o svojoj prošlosti. Pokajaćeš se ako prodaš Lilinu kuću. Jednom ćeš doći ovamo, šetaćeš pored te ograde, zavonićeš na kapiji i neznanci će te uvesti u tvoju kuću; kada te budu otpratili do vrata onoga što predstavlja tvoje detinjstvo, osetićeš se usamljeno, veoma usamljeno.“

Artur upali motor, koji odmah zabruja. Zelena kapija imanja bila je otvorena i karavan se ubrzo zaustavi ispod asure od trske koja je služila kao krov na parkingu.

„Tvrdoglaviji si od mazge!“, progundā Pol izlazeći iz kola.

„Družio si se sa mnogim mazgama?“

Nebo je bilo bez oblaka. Artur je na mesečini nazirao predeo oko njih. Oni krenuše malim kamenim stepenicama tik uz put. Na pola stepeništa Artur nasluti ostatke ružičnjaka desno od sebe. Vrt je bio zapušten, ali je mešavina mirisa pri svakom koraku budila mnoštvo uspomena.

Usnula kuća je bila onakva kakvu je ostavio poslednjeg jutra koje je tu proveo sa Loren. Pročelje sa zatvorenim kopcima izgledalo je, doduše, starije, ali su crepovi na krovu bili netaknuti.

Pol se pope na verandu i pozva Artura.

„Imaš li ključeve?“

„U agenciji su. Ali sačekaj me tu, unutra imam duplikat.“

„Nameravaš da prođeš kroz zid da bi ih uzeo?“

Ništa ne odgovorivši, Artur priđe prozoru na uglu i bez oklevanja izvuče malu kajlu zaglavljenu ispod kapka, koji se otvori. Onda podiže rezu na prozoru i pažljivo otvori prozor. Ništa ga više nije sprečavalo da se uvuče u kuću.